

стабілізації, міжнародного визнання, теоретичного осмислення і, нарешті, до інтеграції в європейський освітній простір у період незалежності.

Таким чином, музична освіта не лише зберегла та зміцнила культурну ідентичність української нації в переломні історичні моменти, але й продемонструвала здатність до постійного вдосконалення, новаторства та адаптації до вимог часу, залишаючись життєздатною спадкоємицею багатотисячолітніх традицій.

Перспективи подальших розробок. На основі проведеного аналізу історичного розвитку музичної освіти в Україні XIX–XX століть, перспективними напрямками подальших розробок визначаються:

Подальші дослідження мають бути спрямовані на глибше вивчення та впровадження історичного досвіду українських музичних шкіл у сучасну освітню практику. Важливою перспективою є розробка механізмів ефективної інтеграції національних традицій з вимогами європейського освітнього простору, зокрема через адаптацію кредитно-модульної системи та забезпечення академічної мобільності.

Особливу актуальність набуває дослідження можливостей цифровізації музичної освіти, зокрема розвиток онлайн-платформ, віртуальних майстер-класів та впровадження інноваційних технологій навчання. Перспективним також є міждисциплінарний підхід, що поєднує музичну освіту з психологією, культурологією та сучасними мистецькими практиками.

Важливим напрямом має стати розробка програм, спрямованих на використання музичної освіти як інструменту соціокультурного відновлення, психологічної реабілітації та зміцнення культурної ідентичності в сучасних умовах.

Список використаних джерел:

1. Василевська-Скупа Л., Рихлінська Я., Носарчук А. Історичний аспект розвитку української вокальної школи XIX–XX сторіччя. Українське мистецтво у світовому культурному просторі: історія, сучасність та перспективи розвитку. 2025. С. 37–40.
2. Рудницька О. В. Мистецька освіта в Україні: теорія і практика. Київ : Наукова думка, 2010. 256 с.
3. Рудницька О. В. Гуманістичні засади мистецької освіти. Педагогіка і психологія. 2008. № 2. С. 30–35.
4. Рудницька О. В. Концепція мистецької освіти в Україні: історія і сучасність. Мистецтвознавчі записки. 2012. Вип. 21. С. 45–52.
5. Падалка Г. О. Сучасні проблеми музичної освіти в Україні. Культура і сучасність. 2015. № 1. С. 12–18.
6. Михайличенко О. П. Теоретичні основи музичної педагогіки. Харків : Основа, 2014. 320 с.
7. Історичний архів української музичної культури. Т. 3 : Музична освіта в Україні XIX–XX ст. / упоряд. І. В. Коваленко. Львів : Сполом, 2018. С. 45–67.
8. Dumchak I., Kachmar O., Mochalova N., Oleksandrenko K., Sidorova I. Socio-cultural factors influencing students' learning experience: a cross-cultural study. Revista Eduweb. 2024. Vol. 18, No. 3. P. 264–275.

<https://doi.org/10.31652/3083-7871-2025-2.04>

Добровольська Р.О.
доктор філософії (PhD), доцент
Розворук К.В.

здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Вінницький державний педагогічний
університет імені Михайла Коцюбинського

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ХУДОЖНЬО-ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Анотація. У статті розкрито потенціал інтерактивних художньо-педагогічних технологій як засобу підвищення ефективності навчання музичного мистецтва. Представлено методичний інструментарій, що включає кооперативне навчання, мультимедійні презентації, віртуальні інструменти та проєктну діяльність. Обґрунтовано необхідність створення творчого середовища та диференційованого підходу до навчання.

Ключові слова: інтерактивні технології, художньо-педагогічні технології, музичне мистецтво, кооперативне навчання, творче середовище.

Abstract. The article reveals the potential of interactive artistic and pedagogical technologies as a means of improving the effectiveness of music art education. A methodological toolkit is presented, including cooperative learning, multimedia presentations, virtual instruments and project activities. The necessity of creating a creative environment and a differentiated approach to learning is substantiated.

Keywords: interactive technologies, artistic and pedagogical technologies, music art, cooperative learning, creative environment.

Постановка проблеми. У сучасній системі мистецької освіти гостро постає проблема недостатньої ефективності розвитку музичних здібностей учнів. Традиційні методи навчання, орієнтовані на репродуктивну діяльність, не сприяють повноцінному розкриттю творчого потенціалу школярів. Дослідження вказують на те, що значна частина учителів музичного мистецтва стикається з викликом поєднання вимог навчальної програми та індивідуальним підходом до музичного розвитку кожної дитини [6]. Це призводить до зниження інтересу до музики, недостатнього розвитку музичного слуху, ритмічної здатності та образного мислення.

Зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Розв'язання цієї проблеми тісно пов'язане з актуальними завданнями сучасної педагогіки:

- Реалізація особистісно орієнтованого підходу в освіті;
- Розвиток творчого потенціалу учнів;
- Впровадження компетентнісного підходу у мистецькій освіті;
- Забезпечення цілісного розвитку дитини через мистецтво;
- Формування інформаційно-комунікаційної компетентності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні наукові дослідження присвячені різним аспектам впровадження інтерактивних технологій у мистецьку освіту [1; 2; 4; 6; 11]. Роботи Олексюка О. [9] вказують на важливість створення гнучкої та мобільної структури освітнього процесу. Дослідження Падалки Г. [10] підкреслюють значення модульної організації мистецької освіти. Науковці звертають увагу на необхідність поєднання традиційних і інноваційних методів навчання, що дозволяє враховувати індивідуальні особливості кожного учня [3; 5; 7; 8; 12].

Виклад основного матеріалу. Сучасна методика викладання музичного мистецтва зазнала суттєвої трансформації через інтеграцію інтерактивних художньо-педагогічних технологій. Цей підхід поєднує принципи мистецтва та педагогіки через систему взаємопов'язаних методів, що забезпечують цілісний розвиток музичних здібностей учнів [5].

Система принципів організації інтерактивного навчання включає три взаємопов'язані компоненти:

1. Принцип цілісності реалізується через інтеграцію різних видів мистецької діяльності в єдиний творчий процес. Наприклад, вивчення народної пісні може поєднувати: спів з елементами вокальної імпровізації; гру на дитячих музичних інструментах; пластичне інтонування та рухову інтерпретацію музичного образу; створення мультимедійних проєктів на основі музичного матеріалу.

2. Принцип диференціації передбачає комплексний підхід до врахування індивідуальних особливостей учнів: для учнів з базовим рівнем підготовки - завдання на відтворення простих ритмічних моделей; для учнів з достатнім рівнем - створення варіантів розгортання музичної теми; для обдарованих дітей - завдання на створення власних музичних творів.

3. Принцип креативного середовища реалізується через: створення «безпечного простору» для експериментів; формування культури конструктивної критики; використання методу «помилка як досвід».

Сучасна музична педагогіка орієнтована на активізацію пізнавальної діяльності учнів через застосування інтерактивних методів. Представлений методичний інструментарій спрямований на формування музичної компетентності та розвиток творчого мислення [8].

1. Кооперативні технології навчання. Кооперативні технології реалізуються через структуровані форми групової взаємодії:

- Робота в парах: Забезпечує реалізацію індивідуального підходу та розвиває комунікативні навички.

- Обертові тріади: Сприяє глибокому аналізу музичних творів шляхом циклічної зміни ролей та перспектив сприйняття.

- Технологія «Карусель»: Дозволяє організувати комплексне обговорення музичного твору в режимі послідовної ротації партнерів.

2. *Інтерактивні художньо-педагогічні технології.* Ця група технологій інтегрує цифрові інструменти для підвищення наочності та залученості.

Віртуальні музичні інструменти: використання онлайн-симуляторів (фортепіано, гітари, ударних); застосування програм для аранжування (Soundtrap, BandLab); використання додатків для імпровізації та композиції.

Мультимедійні презентації: інтерактивні тайм-лайни для візуалізації історичного розвитку музичних стилів; порівняльний аналіз виконавських інтерпретацій; візуалізація музичної форми та структури твору.

Інтерактивні завдання: музичні квести з використанням QR-кодів; дидактичні ігри на ідентифікацію тембрів музичних інструментів; тематичні вікторини з автоматизованим зворотним зв'язком.

3. *Методична послідовність сприйняття музичного твору.* Процес сприйняття структуровано як послідовність етапів:

- Презентація музичного твору: Ініціюється через демонстрацію асоціативного візуального ряду, історичний екскурс з використанням інтерактивних карт та аналітичний огляд музичної форми за допомогою структурних схем.

- Слухання музичного мистецтва: Передбачає створення акустично оптимального середовища з використанням якісного аудіо-обладнання та застосування спеціальних технік концентрації аудіальної уваги.

- Інтерпретація інтонаційно-образного змісту: Реалізується через аналіз засобів музичної виразності (мелодія, ритм, гармонія), порівняння з художніми образами інших мистецтв та генерацію асоціативних рядів і метафор.

- Повторне прослуховування: Сприяє глибинному аналізу через селективну концентрацію на структурних елементах, порівняльний аналіз інтерпретацій та рефлексію власного сприйняття.

- «Ефективним інформаційним засобом в процесі опанування музичної інформації є використання квестів (від англ. quest – пошук) – ігри, які передбачають послідовне виконання раніше підготовлених завдань, формують навички спілкування, лідерські уміння, здатність домовлятися та проявляти ініціативу. Квест-уроки стимулюють розвиток логічного мислення, привчають учнів розмірковувати над завданням, різнобічно оцінювати ситуацію та аналізувати інформацію з точки зору значущості, важливості та необхідності, а також дозволяє пов'язувати матеріал кількох предметів із залученням логіки та критичного мислення, дає можливість кожному учневі бути безпосереднім учасником навчального процесу» [4,с.54].

4. *Організація групової творчості.* Колективна творча діяльність організовується через низку методів:

- «Діалог»: Колективний пошук художнього рішення шляхом обговорення трактувань, створення колективних інтерпретацій та формування консенсусу щодо художнього бачення.

- «Інтеграція мислення»: Передбачає кросс-груповий обмін творчими напрацюваннями, реалізацію колаборативних проєктів та організацію міжгрупових дискусій.

- «Спільні проєкти»: Втілюються в підготовці тематичних вистав, створенні шкільних мюзиклів та організації фестивалів музичної творчості.

Запропонована система забезпечує комплексний підхід до викладання музичного мистецтва, поєднуючи традиційні методи з сучасними технологіями, що сприяє оптимальному розвитку музичних здібностей учнів [11].

Висновки. Дослідження підтвердило ефективність інтерактивних художньо-педагогічних технологій для сучасного уроку музики. Отримані результати дозволяють зробити такі ключові висновки:

По-перше, системне використання інтерактивних методів (мультимедійних презентацій, віртуальних інструментів, кооперативного навчання) суттєво підвищує мотивацію учнів та активізує їхню пізнавальну діяльність. По-друге, комбінація інтерактивних технологій з традиційними методами навчання дозволяє реалізувати індивідуальний підхід до кожного учня. По-третє, інтеграція цифрових інструментів у процес музичного сприйняття сприяє глибшому розумінню музичних творів. Етапи презентації, слухання та інтерпретації завдяки мультимедійним засобам набувають нової якості, формуючи цілісне сприйняття музичного мистецтва.

Список використаних джерел:

1. Белінська Т.В., Василевська-Скупа Л.П., Костюк Л.О. Використання інтерактивних методів на уроках музичного мистецтва як засобу формування soft skills в учнів початкової школи. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2022. Вип. 51, С. 414-418.
2. Білозерська Г.О., Белінська Т.В., Кушнір К.В. Використання інноваційних технологій навчання в контексті вивчення диригентсько-хорових дисциплін у вищій школі. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: педагогіка і психологія. 2020. № 63. С. 72-77.
3. Буркова Л. В., Вітвицька С. С. Сучасні освітні технології в мистецькій освіті: навчально-методичний посібник. Київ: Педагогічна думка, 2021. 215 с.
4. Василевська-Скупа Л. П., Слободиська О. А. Підготовка майбутніх учителів музичного мистецтва до соціокультурної діяльності засобами інноваційних технологій. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми. ВДПУ ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 2020. Вип. №. 57 С. 53-55.
5. Демчишин М. П., Мільченко О. С., Павленко О. В. Інноваційні підходи до викладання музичного мистецтва в загальноосвітніх навчальних закладах. Мистецька освіта: теорія і практика. 2022. № 3. С. 45–52.